

YOSHLAR MARGINALLASHUVINING KO'RINISHLARI: MUAMMO VA YECHIMLAR

Akramov G'iyosiddin Najmiddin o'g'li

University of Business and Science Ijtimoiy fanlar o'qituvchisi

Annotatsiya : Yoshlar marginallashuvi – jamiyatdagi muhim ijtimoiy masala. Bu jarayon yoshlarning turli ijtimoiy, iqtisodiy va psixologik jihatdan marginal holatga tushishi natijasida kelib chiqadi. Siz ta'riflagan ko'rinishlar va yechimlar, albatta, juda muhim.

Abstract: Marginalization of youth is an important social issue in society. This process is caused by the social, economic and psychological marginalization of young people. The views and solutions you describe are certainly very important.

Аннотация: Маргинализация молодежи является важной социальной проблемой в обществе. Этот процесс вызван социальной, экономической и психологической маргинализацией молодежи. Взгляды и решения, которые вы описываете, безусловно, очень важны.

Kalit so'zlar: Yoshlar, Ijtimoiy, marginal, raqobat, iqtisodiy, muammo, yechimlar, o'qish, psixologik.

Zamonaviy dunyoning asosiy talablari yoshlar bugungi kundagi ijtimoiy o'zgarishlar sharoitida an'anaviy qadriyatlar, urf-dat va ideallarga munosabatlaridagi o'zgarishlarni ilmiy jihatdan tahlil qilish va ularning maqbul yechim va takliflarini berishdan iborat. Shu ma'noda, yoshlarning jamiyatdagi umumiy ong va dunyoqarashga nisbatan ayro fikrlovchi qatlam va guruhlar shakllanib bormoqda. Ana shunday ijtimoiy tafovutlar yoshlar o'rtasidagi marginallashuvni keltirib chiqarmoqda. Yoshlar marginallashuvi – jamiyatdagi muhim ijtimoiy masala. Bu jarayon yoshlarning turli ijtimoiy, iqtisodiy va psixologik jihatdan marginal holatga tushishi natijasida kelib chiqadi. Ijtimoiy izolyatsiya – bu yoshlarning o'zlarini jamiyatdan, oilasidan va do'stlaridan ajratib olish jarayonidir. Bu holat bir qancha omillar sababli yuzaga keladi va salbiy natijalarga olib kelishi mumkin.

Ijtimoiy izolyatsiyaning sabablari sifatida raqobatbardosh muhitni keltirib o'tish mumkin. Zamonaviy hayot sharoitida yoshlar o'rtasida raqobat kuchaymoqda. Bu bosim va stressni oshirishi, natijada o'zaro aloqalardan chetlashishiga olib kelishi mumkin. Internet va ijtimoiy tarmoqlarning rivojlanishi, ba'zi yoshlarni real hayotdagi ijtimoiy aloqalardan chetlashishga olib keladi. Ular ko'proq onlayn muloqotda bo'lishadi, bu esa haqiqiy ijtimoiy aloqalar o'rnini bosolmaydi. Oila ichidagi nizolar, ajralishlar yoki boshqacha muammolar, yoshlarning o'z oilasi bilan aloqalarini uzib, ijtimoiy izolyatsiyaga olib kelishi mumkin.

Ta'limdan chetlashish – yoshlarning Ta'lim jarayonidan voz kechishi yoki o'qish imkoniyatlaridan foydalanmaslik jarayonidir. Bu holat bir qancha omillar va salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin. oilaning moliyaviy ahvoli ta'lim olish imkoniyatlariga to'siq bo'lishi mumkin.[1] Yoshlar o'zlarini qo'llab-quvvatlash uchun ish topishga majbur bo'lishadi, bu esa ta'limni birinchi navbatda ekanligini yo'qolishiga olib keladi. O'qish jarayonidagi qiyinchiliklar, sinfdagi muammolar, o'qituvchlarga nisbatan munosabatlar yoki noto'g'ri ta'lim uslublari ta'lim jarayonidan chetlashishiga sabab bo'lishi mumkin. Depressiya, stress yoki o'zini past baholash kabi psixologik holatlar, yoshlarni o'qishga bo'lgan rag'batini yo'qotib qo'yishi mumkin. Ishsiz qolish yoshlar uchun jiddiy iqtisodiy muammo hisoblanadi. Bu nafaqat shaxsiy hayotga, balki butun ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi. Malakasiz va tajribasiz iste'dodlarning ish bozorida talabining kamligi ularni ish o'rinlariga joylashtirishda qiyinchiliklar yaratadi. Bunday vaziyatlar quyidagi oqibatlarga olib kelishi mumkin: ijtimoiy beqarorlik, ishsizlik yoshlarning ijtimoiy-iqtisodiy holatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi, ularni jinoyatchilik yoki giyohvandlik kabi salbiy hodisalarga jalb qilishi mumkin. Malakali ta'lim va rivojlantirish dasturlarini kengaytirish orqali yoshlarning ishga joylashish imkoniyatlarini yaxshilash kerak.[2] Ishsiz yoshlarning ko'pligi iqtisodiy resurslarning noaniq ishlatilishiga olib keladi, bu esa umumiy mamlakat iqtisodiy samaradorligini pasaytiradi. Marginallashtirish jarayoni yoshlarning psixologik holatiga jiddiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Ijtimoiy

hayotdan chetlatilgan yoki qiyin vaziyatlarga duch kelgan yoshlar depressiya, bezovtalik va boshqa psixologik muammolarni boshdan kechirishlari mumkin.

Marginallashtirilgan yoshlar do'stlik va o'zaro aloqalar zavqini yo'qotishlari mumkin, bu esa ularda ijtimoiy izolyatsiya va yolg'izlik hissi kuchaytiradi. Psixologik stress, depressiya va bezovtalikning oshishi jismoniy sog'liqni ham ta'sir qilishi mumkin, bu esa kasalliklar, orasida yurak-qon tomir kasalliklari va boshqa holatlar uchun xavf tug'diradi. Ta'lim va ish faoliyatiga salbiy ta'sir: Psixologik muammolar yoshlarning Ta'limga va ish faoliyatiga bo'lgan motivatsiyasini pasaytirishi, natijada ularning kelajakdagi imkoniyatlari cheklanadi.[3]

Muammolar va yechimlar:

Ta'lim tizimini takomillashtirish yoshlarning kelajagi uchun juda muhimdir. Ta'lim dasturlarini yangilash va zamonaviy, amaliy ko'nikmalarni kiritish orqali quyidagi ijobiy o'zgarishlarga erishish mumkin: ta'lim dasturlari diqqatni yangi texnologiyalar, raqamli ko'nikmalar va ish bozorida talab etilayotgan malakalarga qaratilishi lozim. Bu yoshlarni real hayotdagi muammolarni hal qilishga tayyorlaydi. Ta'lim jarayonida amaliy mashg'ulotlar, stajirovkalar va loyiha asosidagi o'qitish metodlarini qo'llash yoshlarning nazariy bilimlarini amaliy ko'nikmalarga aylantirishga yordam beradi.[4] Ta'lim tizimida ijodiy va kritikal fikrlashni rivojlantirishga alohida e'tibor berilishi lozim. Bu yoshlarni yangicha yechimlar ishlab chiqish va muammolarga innovatsion yondashuvlar yaratishga undaydi.

Ishga joylashishni qo'llab-quvvatlash yoshlarning professional rivojlanishini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Malaka oshirish va amaliyot o'tkazish imkoniyatlarini yaratish orqali quyidagi afzalliklar ta'minlanadi. Yoshlar uchun qo'shimcha malaka oshirish kurslari va dasturlari ularning kasbiy bilimlarini kengaytirishga yordam beradi. Bu tajribani oshirish, yangi ko'nikmalarni egallash va ish beruvchilarning talablariga javob berish imkonini yaratadi. Amaliyotlar yoshlar uchun ish tajribasini orttirish va real ish muhitida o'zlarini qanday tutishni o'rganish imkonini beradi. Bu, o'z navbatida, ishga joylashish imkoniyatlarini oshiradi, chunki ish beruvchilar ko'pincha amaliy tajribaga ega

nomzodlarni afzal ko'radilar. Amaliyot o'tkazish va malaka oshirish orqali yoshlar professional tarmoqlarini kengaytirishlari mumkin. Bu ularga kelajakda ish o'rinlari haqida ma'lumot beradigan va yordam beradigan aloqalar yaratishga yordam beradi.

Ijtimoiy dasturlarni joriy etish yoshlar uchun muhim imkoniyatlar yaratadi. Bular ularning ijtimoiy aloqalarini mustahkamlash, ruhiy holatini yaxshilash va ijtimoiy ko'makni oshirishga yordam beradi. Yoshlar uchun ijtimoiy dasturlar ijtimoiy muloqot va hamkorlik imkoniyatlarini taqdim etadi. Bu ularga yangi do'stlar orttirishga va o'zaro aloqalarini kengaytirishga yordam beradi. Ijtimoiy dasturlar doirasida qatnashish yoshlar uchun stress va depressiyani kamaytirishga yordam berishi mumkin. Ular o'z his-tuyg'ularini boshqarishga va o'zaro qo'llab-quvvatlash tizimini rivojlantirishga imkon yaratadi. Ijtimoiy dasturlar orqali yoshlar yangi ko'nikmalarni o'rganishlari, tadbirlarda ishtirok etishlari yoki malakali mutaxassislardan ta'lim olishlari mumkin. Bu ularga shaxsiy va professional rivojlanish uchun yangi imkoniyatlar yaratadi.

Xulosa:

Bu jarayonlar jamoatchilik tomonidan e'tibor qaratishni talab qiladi, chunki yoshlarning Ta'lim tizimi va ijtimoiy integratsiyasi muhim ahamiyatga ega. Ta'lim tizimini takomillashtirish orqali ushbu ijobiy o'zgarishlarga erishish mumkin. O'qitish tizimida amaliy ko'nikmalarga ko'proq e'tibor qaratish kerak. Yoshlarni ish bozorida talab qilinadigan ko'nikmalar bilan ta'minlash, kelajakda ishga joylashish imkoniyatlarini oshirishi mumkin. Yoshlarni malakali mutaxassislar bilan bog'lash va mentorlardan foydalanish ularga ijtimoiy va professional rivojlantirishda yordam berishi mumkin. Ta'lim tizimiga ijtimoiy ko'nikmalarni o'rgatish kiritsak, yoshlarning o'zaro aloqalari kuchayishi va qisqa vaqt ichida o'zlarini jamiyatda qabul qildirish imkoniyatlari oshadi.[5] Ta'lim muassasalarida psixologik xizmatlarni yo'lga qo'yish, yoshlarning psixologik sog'ligiga yordam berishi va ularning Ta'lim jarayoniga bo'lgan motivasiyasini oshirishi mumkin. O'quv muassasalari va mahalliy hamjamiyatlar o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish, yoshlarning o'zaro aloqalarini rivojlantirish va ularni faol jamoa a'zolari bo'lishga rag'batlantirish muhimdir. Ta'limda innovatsion metodlardan foydalanish zarur.

Masalan, loyiha asosidagi o'qitish, guruhiiy muhokamalar va interaktiv darslar yoshlarni yanada faol ishtirok etishga undaydi. Bu kabi metodlar orqali o'quvchilar amaliy ko'nikmalarni shakllantirishlari, tajribalarini oshirishlari va ijodkorlik qobiliyatlarini rivojlantirishlari mumkin. Yoshlar malakali mutaxassislardan o'rganish va ularning tajribasidan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lishi muhimdir. Mentorlik dasturlari yoshlarni professional rivojlantirishda, ularning maqsadlariga erishishida va hayotlarini yo'naltirishda muhim rol o'ynashi mumkin. Yoshlar uchun stressni boshqarish, jamoada ishlash, muomala qilish va jamiyatda faol bo'lish kabi ijtimoiy ko'nikmalarni o'rgatish juda muhimdir. Ushbu ko'nikmalar yordamida yoshlar o'zaro munosabatlar o'rnatish va ijtimoiy muhitga moslashishda muvaffaqiyat qozonishlari mumkin. Ta'lim muassasalarida psixologik yordam xizmatlarini taqdim etish o'quvchilarning psixologik salomatligini ta'minlashi va ularning o'zini qoniqarli his qilishlariga yordam berishi mumkin.[6] Bu jarayon ta'limdagi motivatsiya va o'z-o'zini anglash jarayonlarida ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Mahalliy davlat idoralari, nodavlat tashkilotlar va Ta'lim muassasalari o'rtasida o'zaro hamkorlik o'rnatish yoshlarning imkoniyatlarini kengaytiradi. Ushbu hamkorlik orqali yoshlarni ijtimoiy tadbirlarda faol ishtirok etishga undash va ularning zurriyodi o'sishiga yordam berish mumkin. O'qitishda ish bozorida talab qilingan ko'nikmalarga e'tibor qaratish va o'quv dasturlarini yangilash kelajakda yoshlarning ishga joylashishini osonlashtiradi. Ta'lim dasturlarida amaliy tajribalarga qo'shilish yoshlar uchun ishga tayyorlanish jarayonini osonlashtiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Джураев Д. Маргинализация современной молодежи в контексте социальных изменений //Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры. – 2023. – Т. 3. – №. 1 Part 2. – С. 58-66.
2. Дулина М. В., Чеботова Е. В. Маргинализация общества как одна из основных причин девиантного поведения среди молодежи //Актуальные философские и методологические проблемы современного научного познания. – 2012. – С. 123-125.

3. Щербакова А. А., Гернего Л. В. МАРГИНАЛИЗАЦИЯ МОЛОДЕЖИ //V Забайкальские рождественские образовательные чтения" Традиция и новации: культура, общество, личность"(региональный этап Международных Рождественских образовательных чтений). – 2016. – С. 137-138.
4. Akramov Giyosiddin. "SOCIAL WORK AND MARGINALIZATION: STRATEGIES AND METHODS OF ENGAGEMENT." *International Scientific and Current Research Conferences*. 2024.
5. Акрамов Г. Marginallashuvni yengishda falsafaning roli: imkoniyatlar va cheklovlar //Новый Узбекистан: наука, образование и инновации. – 2024. – Т. 1. – №. 1. – С. 301-303.
6. Gulxayo Samandarova Abdulkarim Qizi,. "GENDER YONDASHUV ASOSIDA MAKTAB O 'QUVCHILARINI KASBGA YO 'NALTIRISH MASALALARI." *Science and innovation* 2.Special Issue 13 (2023): 365-369.